

การสร้างเครื่องมือคัดกรองความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุหลังผ่าตัด

นางกมลกานต์ ปรีชาธีรศาสตร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A CONSTRUCTION OF A DELIRIUM RISK FACTORS SCREENING TOOL
FOR POSTOPERATIVE ELDERLY PATIENT

Mrs. Kamolkan Prechaterasat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science
Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างเครื่องมือคัดกรองความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ
สับสนเฉียบพลันในผู้สูงอายุหลังผ่าตัด

โดย

นางกมลกานต์ ปรีชาธิรศาสตร์

สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

5277551836: NURSING SCIENCE

KEYWORDS : POSTOPERATIVE DELIRIUM / TOOL / POSTOPERATIVE IN ELDERLY

KAMOLKAN PRECHATERASAT: A CONSTRUCTION OF A DELIRIUM RISK
FACTOR SCREENING TOOL FOR POSTOPERATIVE ELDERLY PATIENT.

ADVISOR: ASSOC. PROF. JIRAPON KESPICHAYAWATTANA, Ph.D, CO-ADVISOR:
PROF. SUTTHICHAJITAPUNKUL, M.D., M.Sc., 152 pp.

The objectives of this descriptive study were to construct and examine a delirium risk factor screening tool for postoperative elderly patients. Through this study, the tool was developed and validated by reviewing the literature and retrospective data from nurses' notes and progress notes about postoperative delirium in 314 elderly patients. It incorporates 7 delirium risk factors which are: advanced age, alcoholism, preoperative depression, use of Benzodiazepines and Anticholinergic drugs, cognitive impairment, electrolyte and hemoglobin imbalance, abnormal hematocrit, blood loss and blood transfusion. The content validity was validated by 5 experts. A sample of 300 elderly postoperative orthopedic patients participated in the study.

From this study, CAM tool can detect 25 deliriums from 300 elderly postoperative patients. Mainly, there are 4 delirium risk factors which are cognitive impairment, advanced age, use of Benzodiazepines and Anticholinergic drugs and preoperative depression. There is no alcoholism to be delirium risk factor detected by this tool. The result shows that there is high correlation between delirium risk patients and postoperative delirium at statistical significant $p < 0.05$ (Yates' Correction Chi-square 261.165 and Cramer's V is 0.956)

This delirium risk factor screening tool can detect delirium when defining 4 or more risk factors. It is suggested to review each delirium risk factors specifically in the further study.

Student's Signature .....

Field of Study : ..Nursing Science.....

Advisor's Signature .....

Academic Year : ..2011.....

Co-advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ นพ. สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความสนใจ เอาใจใส่ห่วงใย และให้กำลังใจผู้วิจัยอย่างยิ่งเสมอมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่ง พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย กราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณะกรรมการจริยธรรม หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมออธโรปีดิคส์ โรงพยาบาลประจำการ และเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลพระมงกุฎ กรมแพทย์ทหารบก และโรงพยาบาลภูมิพล กรมแพทย์ทหารอากาศ ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้ให้ทุนสนับสนุนส่วนหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวคิดพื้นฐาน/แนวเหตุผล.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะสับสนเฉียบพลันหลังการผ่าตัด.....	8
เครื่องมือคัดกรองปัจจัยเสี่ยงต่อภาวะสับสนเฉียบพลัน.....	19
การสร้างเครื่องมือประเมินภาวะสับสนเฉียบพลัน.....	29
บทบาทของพยาบาลในการประเมินผู้ป่วยสูงอายุภาวะสับสนเฉียบพลัน.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
สรุปจากการทบทวนวรรณกรรม.....	54
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ทบทวนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ หรือทำนายการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน	59
คัดเลือกปัจจัยเสี่ยงภาวะสับสนเฉียบพลันหลังผ่าตัด.....	63
นำปัจจัยเสี่ยงที่ได้คัดเลือกมาจัดทำแบบประเมิน.....	64
ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity).....	67
นำเครื่องมือไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน.....	69
นำเครื่องมือไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง 300 คน.....	69
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	90
อภิปรายผลการศึกษา.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	95
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	106
ภาคผนวก ข. จดหมายเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล	108
ภาคผนวก ค. หนังสือรับรองจากคณะกรรมการ.....	113
ภาคผนวก ง. เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	118
ภาคผนวก จ. หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย.....	131
ภาคผนวก ฉ. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	136
ภาคผนวก ช. ตารางเพิ่มเติม.....	147
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	บัจจัยเสีงภาวะสับสนเจีบบพลันผู้ปวยสูงอายุในโรงพยาบาล.....	10
2	รายละเอีียดด้านคุณสมบัตืทั่วไปของเครื่งมือแต่ละชนิด.....	27
3	การแปลผลและคุณสมบัตืของเครื่งมือทางสถิติ.....	28
4	ประภทของความเทีง ความหมาย และวืธีการประมาณค่า.....	37
5	บัจจัยที่มืความสัมพันธ์หรือทำนายการเกิดภาวะสับสนเจีบบพลันหลังการ ผ่าตดัในผู้สูงอายุจากงานวืจัย.....	60
6	บัจจัยเสีงต่ออาการเกิดภาวะสับสนเจีบบพลันในผู้สูงอายุหลังผ่าตดัจำแนกตาม รายบุคคล ในกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะสับสนเจีบบพลัน (n=25)	78
7	จำนวน และร้อยละของบัจจัยเสีงต่ออาการเกิดภาวะสับสนเจีบบพลันในผู้สูงอายุ หลังผ่าตดั ในกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะสับสนเจีบบพลัน (n=25).....	81
8	ความถืและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปวยสูงอายุที่เสีงต่ออาการเกิดภาวะสับสน เจีบบพลันในผู้สูงอายุกับกลุ่มผู้ที่มีภาวะสับสนเจีบบพลันหลังผ่าตดั (n=300) ..	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	56
2	การดำเนินการวิจัย พัฒนาเครื่องมือประเมินความเสี่ยงต่อภาวะสับสน เฉียบพลันหลังผ่าตัดฉบับภาษาไทย สำหรับผู้สูงอายุ.....	58
3	แนวคิดการหาค่าความสัมพันธ์.....	74